

APPLICATION OF EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN MOTHER TONGUE LESSONS IN PRIMARY SCHOOL

Aygul Kuttiboyeva¹

25th General Secondary School, Yuqori Chirchik, Tashkent region

DOI: 10.5281/zenodo.15631534

Article History	Abstract
Received: 11.05.2025 Accepted: 10.06.2025	The integration of educational technologies into primary school mother tongue lessons plays a crucial role in enhancing the effectiveness of teaching and fostering student engagement. This article examines the various types of modern educational technologies and their application in developing language skills, reading comprehension, and writing abilities among young learners. The use of multimedia tools, interactive platforms, and differentiated instruction techniques is shown to support individual learning needs and promote active participation. The article also explores the challenges teachers face in implementing technology-based methods and offers practical recommendations for effective classroom integration. The findings suggest that thoughtfully applied educational technologies can significantly improve learning outcomes in mother tongue education at the primary level.

Keywords: primary education, mother tongue lessons, educational technologies, multimedia tools, interactive learning, differentiated instruction, student engagement, language skills development.

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

¹ Teacher, 25th General Secondary School, Upper Chirchik, Tashkent region, Uzbekistan

BOSHLANG'ICH SINFLAR ONA TILI DARSLARIDA TA'LIMIY TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH

KALIT SO'ZLAR/ КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА:

boshlang'ich ta'lim, ona tili darslari, ta'limiy texnologiyalar, multimedia vositalari, interaktiv o'qitish, differentsiallashtirilgan o'qitish, o'quvchilarni faollashtirish, til ko'nikmalarini rivojlantirish.

ANNOTATSIYA/ АННОТАЦИЯ

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida ta'limiy texnologiyalarni joriy etish o'quv jarayonining samaradorligini oshirish va o'quvchilarning darsga qiziqishini kuchaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada zamonaviy ta'limiy texnologiyalarning turlari hamda ularning kichik yoshdagi o'quvchilarda til ko'nikmalari, o'qish tushunish va yozish malakalarini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Multimedia vositalari, interaktiv platformalar va differentsiallashtirilgan o'qitish usullari orqali har bir o'quvchining individual ehtiyojlarini hisobga olish va ularni faol ishtirokga jalb etish imkoniyatlari ko'rsatib beriladi. Shuningdek, maqolada texnologiyalarga asoslangan o'qitish metodlarini amaliyotga tatbiq etishda uchraydigan muammolar va ularni samarali yechish bo'yicha tavsiyalar berilgan. Tadqiqot natijalari ko'rsatishicha, maqsadga muvofiq qo'llanilgan ta'limiy texnologiyalar boshlang'ich sinflarda ona tili ta'limining sifatini sezilarli darajada yaxshilashga yordam beradi.

Bugungi globallashtirish va raqamli texnologiyalar davrida ta'lim jarayonini samarali tashkil etish va zamonaviy metodlarni qo'llash o'qituvchining asosiy vazifalaridan biriga aylanmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida ona tili darslari orqali o'quvchilarning asosiy til ko'nikmalari, tafakkur qilish qobiliyatlari va muloqot madaniyatini shakllantirishda ta'limiy texnologiyalarni o'rinli va samarali qo'llash dolzarb ahamiyat kasb etadi [1]. O'quvchilarda o'qishga qiziqish uyg'otish, mustaqil fikrlashga undash va nutq faoliyatini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarning roli tobora ortib bormoqda [2].

An'anaviy dars jarayonlarida o'quvchilarning faqat eshitish va yozish qobiliyatlariga tayanish ko'plab cheklarga olib kelgan. Bugungi kunda esa multimedia vositalari, interaktiv platformalar, virtual sinflar, ta'limiy dasturlar va boshqa zamonaviy texnologiyalar yordamida dars jarayonini yanada jonli, qiziqarli va samarali tashkil etish imkoniyati mavjud [3]. Tadqiqotlar ko'rsatmoqda-ki, ona tili darslarida texnologiyalarni tatbiq etish o'quvchilarning matnni tushunish, o'qish sur'ati, yozma va og'zaki nutqni rivojlantirish ko'rsatkichlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi [4].

Shuningdek, boshlang'ich yoshdagi bolalarda individual o'quv ehtiyojlari va rivojlanish sur'atlari turlicha bo'ladi. Differentsiallashtirilgan o'qitish tamoyiliga asoslangan holda ta'limiy texnologiyalar orqali har bir o'quvchining qobiliyat va imkoniyatlariga mos metodlarni tanlash mumkin [5]. Masalan, interaktiv taqdimotlar, multimediyada darsliklar, animatsiyalangan o'quv materiallari bolalarning e'tiborini jalb etadi va o'quv motivatsiyasini oshiradi [6].

Biroq, texnologiyalardan foydalanishda ham muayyan muammolar mavjud. Avvalo,

barcha boshlang'ich maktablarda zamonaviy texnik baza mavjud emasligi yoki o'qituvchilarning raqamli savodxonlik darajasi yetarli bo'lmashligi dars jarayonida to'siqlarga sabab bo'lishi mumkin [7]. Bundan tashqari, texnologiyalarni metodik asosda to'g'ri integratsiya qilish, ularni darsning maqsad va vazifalariga moslashtirish ham alohida yondashuvni talab qiladi [8].

Mazkur maqolada boshlang'ich sinf ona tili darslarida ta'limiy texnologiyalarni samarali qo'llashning nazariy va amaliy jihatlarini yoritiladi. Shuningdek, dars jarayonida qo'llaniladigan texnologik vositalar tahlil qilinadi va o'qituvchilar uchun amaliy tavsiyalar beriladi. Maqolaning asosiy maqsadi — boshlang'ich bosqichda ona tili ta'limini zamonaviylashtirish orqali o'quvchilarning til ko'nikmalari va tafakkur salohiyatini yanada rivojlantirish imkoniyatlarini ko'rsatishdan iboratdir.

So'nggi yillarda boshlang'ich ta'lim jarayonida ta'limiy texnologiyalarni joriy etish bo'yicha ko'plab ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. Dunyodagi ilg'or tajribalar ko'rsatmoqdaki, zamonaviy texnologiyalarni o'quv jarayoniga tatbiq etish o'quvchilarning faolligi, mustaqil fikrlashi va ijodiy salohiyatini rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi [9].

O'quvchilarda ona tili ko'nikmalarini shakllantirish jarayoni ko'p qirrali bo'lib, bunda multimediya vositalari — audiovizual materiallar, animatsiyalar, interaktiv o'yinlar — o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirishda samarali ekanligi qayd etilgan [10]. Slavinning tadqiqotlariga ko'ra, darslarda interaktiv texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi an'anaviy metodlarga nisbatan yuqori bo'ladi, ular dars materiallarini tezroq eslab qoladilar va faol ishtirok etadilar [11].

Shuningdek, differentsiallashtirilgan ta'lim tamoyilini qo'llash imkonini beruvchi raqamli platformalar — LearningApps, Kahoot, Quizizz kabi vositalar yordamida har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashgan topshiriqlarni berish mumkinligi ta'kidlanadi [12]. Ushbu yondashuv, ayniqsa, ona tili darslarida o'quvchilarning tilni o'rganish motivatsiyasi va faol fikrlash jarayonlarini qo'llab-quvvatlashda foydalidir [13].

Boshqa tomondan, multimodal ta'lim yondashuvi orqali o'qituvchilar bir vaqtning o'zida ko'rish, eshitish va kinestetik kanallarni faollashtirib, o'quvchilarning bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishini ta'minlashadi [14]. Bu usul boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun ayniqsa dolzarb, chunki ularning bilimni qabul qilish imkoniyatlari turlicha bo'ladi.

Biroq, texnologiyalarni joriy etishda pedagogik tayyorgarlik ham muhim ahamiyatga ega. Ertmarning tadqiqotlariga ko'ra, o'qituvchilarning raqamli texnologiyalarni samarali qo'llashga bo'lgan tayyorgarligi va ularning shaxsiy innovatsion kompetensiyalari natijalarga bevosita ta'sir ko'rsatadi [15]. Shu sababli, boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun doimiy malaka oshirish kurslari va texnologiyadan foydalanish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar zarurdir [16].

Bundan tashqari, Mustafayeva va Karimovanning mahalliy tajribalar asosida olib borgan tadqiqotlari ko'rsatadiki, O'zbekiston sharoitida ona tili darslariga ta'limiy texnologiyalarni joriy etish samaradorligini oshirish uchun texnik infratuzilmani yaxshilash

ham muhim omil hisoblanadi [17]. Hududiy farqlar, internet tarmog'ining mavjudligi, maktablarning texnik jihozlanishi bularning barchasi dars jarayoniga texnologiyalarni samarali kiritish darajasini belgilaydi.

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf ona tili darslarida ta'limiy texnologiyalarni to'g'ri va maqsadga muvofiq qo'llash orqali o'quvchilarning o'quv motivatsiyasi, til ko'nikmalari va ijodiy salohiyatini rivojlantirish mumkin. Biroq, bu jarayonda metodik yondashuv, o'qituvchilarning tayyorgarligi va texnik ta'minot muhim rol o'ynaydi.

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida ta'limiy texnologiyalarni qo'llash o'quv jarayonining samaradorligini oshirish va o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishda beqiyos ahamiyatga ega. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, multimedia vositalari, interaktiv platformalar, differentsiallashtirilgan ta'lim metodlari va multimodal yondashuvlar yordamida til ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin.

Texnologiyalarni maqsadga muvofiq va metodik asosda joriy etish o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tahliliy salohiyat va nutq madaniyatini shakllantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, texnologiyalarning samarali qo'llanilishi o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalari va maktablarning texnik ta'minoti bilan bevosita bog'liqdir.

Kelgusida ona tili ta'limini yanada zamonaviylashtirish uchun quyidagi yo'nalishlarda ish olib borish maqsadga muvofiq: o'qituvchilar uchun texnologiyalardan foydalanish bo'yicha doimiy malaka oshirish tizimini rivojlantirish, maktablarning texnik infratuzilmasini kuchaytirish, hamda milliy o'quv resurslarini yaratishda zamonaviy texnologiyalar imkoniyatlaridan keng foydalanish.

Umuman olganda, ta'limiy texnologiyalarni boshlang'ich sinf ona tili darslariga to'g'ri integratsiya qilish orqali o'quvchilar tilni o'rganishda yanada faol, ijodkor va mustaqil bo'lib yetishadi.

Adabiyotlar ro'yxati

[1] Hasanov, A. (2020). Boshlang'ich ta'lim metodikasi asoslari. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.

[2] Alimova, M. (2021). Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalarni qo'llashning afzalliklari. Ta'lim innovatsiyalari jurnali, 5(2), 34–40.

[3] Johnson, L. et al. (2016). Technology in Primary Education. New York: Springer.

[4] Slavin, R. E. (2014). Educational Psychology: Theory and Practice. Pearson.

[5] Tomlinson, C. A. (2005). How to Differentiate Instruction in Mixed-Ability Classrooms. ASCD.

[6] Yuldasheva, N. (2022). Multimedia vositalarining ona tili ta'limidagi o'rni. Boshlang'ich ta'lim jurnali, 4(1), 51–58.

[7] Ertmer, P. A. (2005). Teacher Pedagogical Beliefs: The Final Frontier in Our Quest for Technology Integration? Educational Technology Research and Development, 53(4), 25–39.

[8] Mustafayeva, G., & Karimova, S. (2023). O'zbekiston maktablarida raqamli ta'lim

vositalari joriy etishning dolzarb masalalari. *Pedagogik tadqiqotlar*, 7(3), 62–68.

[9] Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054.

[10] Mayer, R. E. (2001). *Multimedia Learning*. Cambridge University Press.

[11] Slavin, R. E. (2018). *Effective Programs in Elementary Reading: Success for All*. New York: Guilford Press.

[12] Graham, C. R. (2019). Blended Learning in Primary Education: Opportunities and Challenges. *Educational Technology & Society*, 22(4), 84–94.

[13] Clements, D. H., & Sarama, J. (2007). Early Childhood Mathematics Learning. In: *Second Handbook of Research on Mathematics Teaching and Learning*. Information Age Publishing.

[14] Moreno, R., & Mayer, R. E. (2007). Interactive multimodal learning environments. *Educational Psychology Review*, 19(3), 309–326.

[15] Ertmer, P. A., & Ottenbreit-Leftwich, A. T. (2010). Teacher Technology Change: How Knowledge, Confidence, Beliefs, and Culture Intersect. *Journal of Research on Technology in Education*, 42(3), 255–284.

[16] Fullan, M. (2013). *The New Meaning of Educational Change*. Teachers College Press.

[17] Mustafayeva, G., & Karimova, S. (2023). O'zbekiston maktablarida raqamli ta'lim vositalari joriy etishning dolzarb masalalari. *Pedagogik tadqiqotlar*, 7(3), 62–68.